

Nr 127

Av herrar **Schött** och **Strandberg**, angående mandattiden för kommuns styrelse och nämnder.

(Lika lydande med motion nr 161 i Andra kammaren)

Den i vårt land allmänt omfattade synen på demokratiens arbetsformer har gjort det självklart att i lagstiftning för val- och representationsfrågor skapa ett kongruent förhållande mellan väljarnas i val uttalade mening och de representativa församlingarnas sammansättning. Den synen har kommit att prägla reglerna för val till och arbetsordning i riksdag, landsting och fullmäktige.

För landets primär- och sekundärkommuner finnes dock i ett väsentligt avseende en anordning ägnad att förhindra en sådan kongruens mellan väljare och vald församling. Mandatperioden för kommunens styrelse — bortsett från Stockholm, med dess särskilda kommunallag — sammanfaller icke med fullmäktiges och härigenom uppstår ett orationellt och ur demokratisk synpunkt otillfredsställande förhållande.

De regler som denna otidsenliga anordning går tillbaka på tillskapades på 20-talet och ansågs tillämpliga för dåtida kommunalnämnd. När frågan om mandattid för kommuns styrelse sist behandlades i riksdagen i samband med antagandet av 1953 års kommunallag var den föremål för livlig och ingående diskussion.

Utredningsmajoriteten i 1946 års kommunallagskommitté hade förordat en ändring av den gamla regeln om mandattid för kommunens styrelse och erhöll departementschefens tillstyrkan.

Utredningen framhöll:

Starka principiella skäl talar för en omläggning. Att sammansättningen av kommunens styrelse nära återspeglar kommunalrepresentationens utgör ett naturligt uttryck för den demokrati som numera är bestämmande för vår kommunalförvaltning.

Departementschefen framhöll:

Vad som framför allt bestämt min ståndpunkt är, att det synes förenligt med den moderna demokratiens allmänna grunder, att den fullmäktigeuppställning, som framgått ur ett val, så snart som möjligt blir i tillfälle att öva inflytande på kommunens angelägenheter. Argumentet att de nyvalda fullmäktige skulle vara mindre skickade att så kort tid efter valet som här avses utse styrelse synes mig ej kunna tillmätas större vikt.

Helt allmänt sett förefaller den föreslagna ordningen kunna underlätta

detta arbete genom att de friktioner undvikas som kan uppstå mellan en nyvald representation och en styrelse, vars sammansättning icke återspeglar representationens. Att samspelet mellan kommunens båda viktigaste organ är av stor betydelse för den kommunala verksamhetens fortgång behöver icke här särskilt understrykas.

Den nu gällande ordningen har under hela den period lagen gällt skapat irritation i det kommunala arbetet och förvåning hos valmännen som utgått ifrån att deras i val uttalade mening skulle komma att redan vid nästkommande årsskifte påverka icke blott kommunens fullmäktige utan även dess styrelse.

I riksdagsdebatten 1953 framhölls behovet av kontinuitet som argument för den nu gällande ordningen. Kontinuitetskravet blir dock tillgodosett genom att huvuddelen av ledamöterna i fullmäktige och styrelse regelmässigt omväljes. Den kommunala förvaltningen har successivt fått ändrad karaktär, och avgörande synes nu vara att tillgodose effektivitetskravet genom att åstadkomma samma mandatperioder för kommunens fullmäktige och styrelse. Erfarenheterna från Stockholms stad, där gemensam mandattid för fullmäktige och styrelse redan sedan länge gäller, synes också ge starka argument för här föreslagen lagändring.

Frågan om tidpunkt för val av kommunens styrelse ställdes dessutom i blyxtbelysning efter kommunalvalet 1966 då utomordentligt markerad förskjutning av majoritetsförhållandena i våra kommuner skedde.

Vad ovan sagts om mandattid för primärkommuns styrelse har samma giltighet i fråga om primärkommuns övriga nämnder ävensom i fråga om landstingskommuns styrelse (förvaltningsutskott) och nämnder.

Med hänvisning till vad som i motionen anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning och förslag rörande sådana ändringar i kommunallagarna, att mandattiden för kommun — såväl primärkommun som landsting — styrelser och nämnder kommer att sammanfalla med mandattiden för kommunernas beslutande församlingar.

Stockholm den 20 januari 1967

Lars Schött (h)

Bertil Strandberg (h)